

Høring, Stortingsmelding om folkehelse.

Vi i HivNorge vil takke for muligheten til å delta på denne høringen. HivNorge er den eneste pasient- og brukerorganisasjonen for mennesker som lever med hiv og vi engasjerer oss både i hivforebygging, bistand til mennesker som lever med hiv og politisk påvirkningsarbeid.

Smittsomme sykdommer

Hiv og aids utgjør nå ikke en folkehelsetrussel i Norge, men på verdensbasis har vi ikke nådd målet om å eliminere hiv og aids som en folkehelsetrussel. Vi har verktøyene, bred testing, tidlig behandlingsstart med effektive antiretrovirale legemidler som gjør at den som lever med hiv ikke kan smitte andre, og forebyggende behandling med legemidler, såkalt PrEP, som gjør at den som tar PrEP ikke kan bli smittet ved seksuell kontakt.

Fortellingen om hiv og aids er slik for Norges del en fortelling om effektivt og vellykket folkehelsearbeid, mens fortellingen på verdensbasis ikke er like udelt positiv.

Vi er derfor forbauset over at smittsomme sykdommer, og særlig kroniske infeksjoner, som hiv, og andre seksuelt overførbare allmenfarlige smittsomme sykdommer, slik som virushepatitter, ikke er tatt med i folkehelsemeldingen. Dette er sykdommer der det finnes verktøy som kan forhindre smitte, og for enkelte av infeksjonene finnes også kurativ behandling, men som likevel innebærer omfattende sykdomsbyrde for enkelte infeksjoners del, og som fører til nedsatt helse og nedsatt livskvalitet for mange av de som lever med slike infeksjoner.

Vi ser også at smittsomme sykdommer klart fortsatt utgjør en folkehelsetrussel, ettersom det må forventes at det kommer nye epidemier og pandemier, som det er vanskelig å forutse, både når de kommer, hva slags sykdommer som kommer og hvordan de vil ramme den norske befolkningen.

Covid-pandemien medførte omfattende folkehelseutfordringer, både gjennom sykdommens virkninger og virkningene av alle de svært omfattende tiltakene som ble iverksatt. Vi mener derfor at smittsomme sykdommer fortjener en større plass i en folkehelsestrategi, enn de har fått i denne utredningen. Vi ser for eksempel stadig nye bakterier som er resistente mot antibiotika, og kjente vaksiner, slik som vaksine mot tuberkulose, har nå langt dårligere effekt enn tidligere, på grunn av endringer i virus og bakterier. Det er slik ikke science fiction at tuberkulose igjen kan bli en folkehelsetrussel i Norge.

Vi mener derfor at smittsomme sykdommer bør gis større oppmerksomhet i arbeidet med folkehelse.

Vaksiner

Vaksiner er fortsatt en viktig del av folkehelsearbeidet, og en åpenbar forutsetning for at smittsomme sykdommer ikke utgjør en folkehelsetrussel. Vi er derfor glad for at det er satt opp et forslag til vurderingskriterier for vaksinasjonsprogram i kapittel 5.2 Forebyggende tiltak i helsetjenesten. Vi ser imidlertid at det her kun er tatt et folkehelseperspektiv, og hensynet til den enkelte borger er ikke tatt med. Dette hensynet bør imidlertid synliggjøres i et slikt sett kriterier. Vaksine mot helvetesild er et eksempel. Det er en svært smertefull sykdom, men som det kan anføres at ikke har alvorlige folkehelsemessige konsekvenser, blant annet fordi den ikke i seg er

smittsom, den er konsekvens av en tidligere gjennomgått vannkoppinfeksjon. Likevel mener HivNorge at denne vaksinen bør inn i voksevakinasjonsprogrammet, i det minste for grupper som er særlig utsatt, av hensyn til de alvorlige smertene sykdommen påfører den enkelte.

Stigma

Hiv bærer med seg et omfattende stigma som fører til nedsatt livskvalitet for mange av de av oss som lever med hiv. Dette gjelder både reelt stigma, forventet stigma og internalisert stigma. Det samme gjelder til dels virushepatitter og andre seksuelt overførbare infeksjoner.

Det samme, eller et liknende stigma rammer en andel av pasienter som er rammet av dårlig psykisk helse, rusavhengighet, sykkelig overvekt og så videre.

Stigma er ikke omtalt i folkehelsemeldingen. Det ser vi som en alvorlig svakhet ved meldingen. Samvirken mellom fysisk og psykisk helse, og hvordan sykdom og uhelse fører til kraftig nedsatt livskvalitet, også på andre måter enn sykdommens direkte virkning på kroppen, er et viktig element innen folkehelse.

Vi ønsker oss et tydeligere fokus på hvordan stigma knyttet til sykdom og uhelse påvirker livskvalitet.

Seksuell helse

HivNorge stiller seg også bak høringsuttalelsen fra Nasjonalt SRHR-nettverk, om seksuell helse.